

Crnogorska potraga za naftom i gasom, koja je zvanično počela prošle godine, trebalo bi da naredne pokaže prve rezultate. Naime, u prvom kvartalu 2020. očekuje se i prva bušotina u crnogorskom podmorju kada će se znati da li u tom delu Jadranskog mora ima nafte i gasa, i kolike su rezerve.

Crna Gora je dala stranim kompanijama koncesije da traže naftu, pridružujući se tako drugim zemljama u jadranskom regionu koje odranije imaju naftne platforme. Direktor crnogorske Uprave za ugljovodonike Vladan Dubljević kaže za DW da su koncesionari, italijansko-ruski konzorcijum Eni-Novatek, te grčka kompanija Energean, do sada obavili tzv. 3D geofizičko snimanje podmorja. Tokom tog istraživanja otkrivena je najmanje jedna geološka formacija u moru u kojoj moguće ima nafte i gasa, i tu će se početi s bušenjem. "Prva istražna bušotina biće van teritorijalnih voda Crne Gore, na oko 22 kilometra od obale", navodi Dubljević.

Istraživanje nafte i gasa u moru je, dodaje se u tekstu, neizvestan posao koji može da donese ogroman profit, ali može se desiti i da se nafta ne nađe u dovoljnim količinama. Do sada su Eni i Novatek u snimanje podmorja uložili čak šest miliona evra, a Energean 3,5 miliona. Ipak, tek nakon što se prva geološka struktura izbuši, znaće se kakva je perspektiva cele ove priče.

Potragu za naftom i gasom prate i protesti ekoloških organizacija u svim državama koje izlaze na Jadransko more. U Crnoj Gori su ekolozi krajem prošle godine održali i četvorodnevni protestni marš tokom kog su prepešačili celu obalu dugu skoro 300 kilometara. Cilj im je bio, kako su rekli, da alarmiraju javnost o štetnim posledicama tih istraživanja. Mirsad Kurgaš iz mreže "SOS za Montenegro" za DW tvrdi da je čitav posao potrage za naftom i gasom obavljen velom tajne.

"Većina dokumentacije koja se tiče istraživanja nafte i gasa proglašena je državnom tajnom. Vi imate državne institucije kojima je to u opisu posla, a koje se ne oglašavaju, nego čak blagonaklono gledaju na to. Npr, Institut za biologiju mora je, kao jedina naučna institucija te vrste, 2003. godine, kad je vršeno identično istraživanje, bio protiv toga. Sada oni to podržavaju, pa su jedni od najodgovornijih za ovo stanje", smatra Kurgaš.

On tvrdi da druge zemlje polako napuštaju potragu za naftom na ovaj način i podseća na katastrofalne posledice izlivanja nafte u Patagoniji ove i u Meksičkom zalivu pre osam godina. Dodaje i da se Norveška tokom ove godine odlučila za radikalni zaokret u toj sferi, te da će odustati od "naftnog rudarenja".

"U svetu ne postoji primer da su koncesije date tako blizu obali kao što je slučaj ovde", navodi Kurgaš i podseća da je Crna Gora podložna zemljotresima i da bi bušenje nafte u podmorju to samo pojačalo.

Italiji platforme nisu donele korist, podmorje ubijeno

S druge strane, u Jadranskom moru ima čak 1.500 istražnih bušotina i da ih je najviše u Italiji, a ima ih i u Hrvatskoj i Albaniji. Kurgaš, međutim, ukazuje da naftne platforme nisu donele korist Italiji.

“Njihovo severno podmorje je ubijeno, a na jugu su morali da uvedu restrikcije u istraživanju”, kaže ekološki aktivista i dodaje da će naftne platforme uništiti crnogorski turizam, inače glavnu privrednu granu u zemlji, jer turisti neće hteti da se kupaju na plažama s kojih se mogu videti platforme.

Dubljević, ipak, ukazuje da je Crna Gora jedina država na Jadranu koja ima turizam, a nema naftnu industriju, te da u Italiji, Hrvatskoj i Albaniji nema nikakvih problema zbog toga.

“U Grčkoj, takođe, imamo primer gde industrija nafte uspešno koegzistira s turizmom. Na svega pet kilometara od ostrva Tasos, koje je poznato turističko mesto, skoro 40 godina nalazi se naftna platforma”, napominje Dubljević.

On otkriva i da eventualne platforme u crnogorskim teritorijalnim vodama neće ni biti instalirane bar još naredne tri godine, ali da ne moraju biti uopšte.

“Proizvodnja nafte i gasa ne vrši se samo putem platformi i sve češće se koriste tzv. brodovi-fabrike za skladištenje, proizvodnju i pretovar nafte i gasa, kao i podzemne instalacije koje nisu ni vidljive s obale”, objašnjava Dubljević.

“Pogubno za sve”

Ekolozi tvrde i da je ovo istraživanje pogubno ne samo za biljni i životinjski svet mora, već i za ukupno stanovništvo.

“Nemamo rezultate kako je ovo istraživanje uticalo na živi svet u moru. Međutim, iskustva naših ribara kažu da su ta istraživanja, odnosno tzv. seizmička bombardovanja, veoma štetna, jer prekidaju lanac ishrane u moru. Uništavanjem malih organizama u moru, poput planktona i račića, uništavate i lanac ishrane”, upozorava Kurgaš.

Međutim, Dubljević navodi primer Norveške, koja je peti proizvođač nafte u svetu, a primarna privredna “To pokazuje da je moguće da industrija nafte koegzistira s ostalim privrednim granama. Iako su rizici od te vrste istraživanja minimalni, preduzete su sve mere zaštite i opreza. Zaštita životne sredine naš je apsolutni prioritet”, naglašava Dubljević.

On objašnjava i da su tokom istraživanja, na brodovima bili prisutni eksperti koji su vršili monitoring parametara životne sredine, a koncesionari su u obavezi da plate bilo kakvu potencijalnu štetu, preko osiguranja.

“Tokom dosadašnjih istraživanja nisu registrovane promene koje bi mogle da ukažu na negativan uticaj 3D snimanja na biodiverzitet mora”, zaključuje Dubljević.

Ako se pronađu nafta i gas u crnogorskom podmorju, država će u konačnom, uzimati između 62 i 68 odsto neto-profita. Planirano je i formiranje naftnog fonda, po uzoru na norveški koji je najbogatiji na svetu i služi kao novčana rezerva za buduće generacije. U naftni fond Crne Gore bi se slivao najveći deo potencijalnih prihoda od proizvodnje nafte i gasa, odnosno do 85 odsto, a novac bi se, kao u slučaju Norveške, dalje “oplođivao” ulaganjem u akcije i štednjom.

I pored svega toga, ekolozi poručuju da će nastaviti da se bune.

“Imamo drastično ćutanje sistema u globalu, jer mi o ovome pričamo još od 2003, ali niko nas ne sluša. Mediji ne pišu često o ovome, a čak su se i neke nevladine organizacije ućutale. Mi ćemo nastaviti proteste i definitivno nema odustajanja”, poručuje Kurgaš.

Izvor: blic.rs